

Economische agenda 2017-2020

Gemeente
Leidschendam-Voorburg

Waarom een Economische agenda?

In het coalitieakkoord 2015-2018 is het volgende afgesproken: "Samen met het Platform economie, onderwijs en arbeidsmarkt en met ondernemers stellen wij een integrale economische agenda op waarin kunst en cultuur, expats, recreatie, toerisme en evenementen worden meegenomen. In deze economische agenda besteden we uitdrukkelijk aandacht aan de identiteitsontwikkeling van de gemeente en haar economische kernen, ten behoeve van een herkenbaar economisch profiel voor de gemeente Leidschendam-Voorburg, waarmee wij ons kunnen onderscheiden in de (metropool)regio. Hiermee willen wij onze gemeente voor meer mensen aantrekkelijk maken en houden."

ECONOMISCH PROFIEL

Economisch profiel

Iedereen is het erover eens: het sterkste punt van Leidschendam-Voorburg is de kwaliteit van wonen. Inwoners en ondernemers vinden hier een bijzondere, goed bereikbare omgeving met een rijkdom aan groene en stedelijke voorzieningen, dichtbij Den Haag en de belangrijkste werkgebieden in de regio. Een omgeving die aantrekkelijk is voor inwoners en ondernemers inspireert.

De economie van Leidschendam-Voorburg wordt gedragen door retail, kennis, zorg en andere (zakelijke) dienstverlening.

Een groot deel van de beroepsbevolking werkt in de regio. Ook kent de gemeente een bovengemiddeld aantal zzp-ers en expats.

Doelen

Verbeteren ondernemersklimaat
Verbeteren vitaliteit en leefbaarheid
Bijdragen aan het economisch (internationaal) vestigingsklimaat
Bijdragen aan de profilering van de gemeente

Prioriteiten

Ruimte voor bedrijvigheid
Dienstverlening aan ondernemers
Stimuleren van een levendige leefomgeving
Uitdragen van de kwaliteiten van Leidschendam-Voorburg

BELEVING

Identiteitsontwikkeling

De aantrekkingskracht voor inwoners, bezoekers, recreanten ligt in de combinatie van de belevingswaarden: historie, water, natuur en voorzieningen. Dit 'klavertje vier' geeft, samen met de iconen van Leidschendam-Voorburg, richting aan de identiteitsontwikkeling van de gemeente en de activiteiten op het gebied van de economie.

De kwaliteit van wonen en ondernemen is nauw verbonden met de kwaliteit van de groene en stedelijke voorzieningen, naast shoppen zijn dat zorg, onderwijs, cultuur, sport en dagelijkse boodschappen.

De economische voorzieningen zijn voorzieningen die ondernemers ondersteunen bij ontmoeting, innovatie en ondernemerschap.

Agendapunten

De Economische agenda is de kapstok voor alle activiteiten die bijdragen aan de economie.

De komende jaren willen ondernemers en gemeente zich inzetten voor de lokale economie door het economisch profiel van Leidschendam-Voorburg te versterken. Investerings in de identiteitsontwikkeling vergroten de aantrekkingskracht voor ondernemers en inwoners en genereren toename van bestedingen in de gemeente. De volgende agendapunten worden gezamenlijk opgepakt om invulling te geven aan de vier prioriteiten:

Ruimte voor bedrijvigheid

- Coherente toekomstvisie op bedrijfsruimte
- Functieverandering in glastuinbouwgebieden
- Uitbreiding evenementenlocaties

Dienstverlening aan ondernemers

- Intensivering samenwerking ondernemers en gemeente
- Toegang tot de 'digitale snelweg'
- Eén loketsysteem bij gemeente
- Vereenvoudiging vergunningenproces
- Revitalisering markten
- Regelverlichting winkelgebieden
- Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
- Verbetering ontsluiting digitale informatie

Stimuleren levendige leefomgeving

- Optimaal voorzieningenaanbod
- Levendige winkelgebieden
- Kwaliteit van evenementen
- Stimuleren innovatie
- Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Uitdragen kwaliteiten Leidschendam-Voorburg

- Promotie levendige leefomgeving
- Bekendheid voorzieningenaanbod
- Promotie en communicatie evenementenaanbod
- Focus op aantrekken expats

Economische foto als vertrekpunt

De regionale economie

Leidschendam-Voorburg maakt deel uit van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH). Hier wordt 15% van het Nederlandse inkomen verdiend. Bijna alle topsectoren zijn vertegenwoordigd. De MRDH is de tweede bestemming van Nederland voor internationale bezoekers. Ook heeft de regio een unieke kennis-as, die van Rotterdam naar Leiden loopt, via Delft en Den Haag. Binnen het grootstedelijke netwerk biedt de gemeente een goed bereikbaar en aantrekkelijk woon- en leefklimaat met kleinschaligheid, kwaliteit en veiligheid.

Positionering metropoolregio MRDH

Rotterdam, Den Haag, Westland en Delft hebben scherpe economische profielen. Hiermee kan en wil Leidschendam-Voorburg niet concurreren. Wél biedt de gemeente een woonmilieu op hoog niveau, een belangrijke voorwaarde voor internationale bedrijven om zich in de regio te vestigen.

Bewoners

Het gemiddelde inkomen per huishouden in Leidschendam-Voorburg is relatief hoog. De bevolkingsamenstelling laat zien dat er relatief weinig inwoners van allochtone afkomst wonen, maar relatief veel expats.

Bedrijven en ondernemers

De gemeente kent een beperkt aantal grote bedrijven. Het midden- en kleinbedrijf is goed vertegenwoordigd. Er is daarnaast een boven-middel aantal zzp-ers: circa 3.500. Zij zijn vaak lokaal georiënteerd en werken dichtbij huis, waarbij 'ontmoeten' belangrijk is.

Werkgelegenheid

In de gemeente Leidschendam-Voorburg zijn de sectoren met de meeste banen de zorg (25%), groot- en detailhandel (17%) en advies en onderzoek (13%). In de sectoren industrie en logistiek zijn juist relatief weinig banen. Er zijn (nog) weinig banen in recreatie en toerisme, terwijl de gemeente veel te bieden heeft voor recreanten. De regio zorgt voor een aantrekkelijke arbeidsmarkt en een groot afzetgebied. In de gemeente zijn ongeveer 20.500 arbeidsplaatsen verdeeld over 4.500 werkgevers. Het aantal arbeidsplaatsen is in vergelijking met soortgelijke woongemeenten bijzonder laag.

Werklocaties

Er is in de afgelopen drie jaar 100.000 m² kantoren uit de markt genomen. Ook enkele bedrijventerreinen zijn getransformeerd om ruimte te maken voor woningbouw. Er zijn nog vijf kleine bedrijventerreinen, waar voornamelijk lokaal verzorgend midden- en kleinbedrijf is gehuisvest. De resterende ruimte met bedrijfsbestemming willen we graag voor ondernemers behouden.

De gemeente heeft relatief veel detailhandelsvestigingen. Naast The Mall of the Netherlands zijn er drie kernwinkelgebieden met ieder een eigen onderscheidend profiel: Huygenskwartier Voorburg, De Julianabaan en Leidschendam Centrum.

Uit onderzoek blijkt dat de winkelgebieden relatief goed functioneren, maar dat maakt ze nog niet toekomstbestendig.

Leidsenhage wordt momenteel volledig vernieuwd tot een kwalitatief hoogwaardig overdekt topregionaal winkelcentrum door initiatiefnemer en eigenaar Unibail-Rodamco. Het wordt een belangrijke uitdaging om de nieuwe 'Mall of the Netherlands' een impuls te laten zijn voor de andere winkelcentra.

In het Huygenskwartier Voorburg en Leidschendam Centrum wordt ingezet op verbetering van de openbare ruimte, verkeer, marketing, communicatie en evenementen en het versterken van ondernemerschap. In winkelcentrum De Julianabaan komt dat nog lastig van de grond terwijl de uitstraling behoorlijk gedateerd is.

Uitdaging vormt de samenwerking met de vastgoedeigenaren. Huren worden hoog gehouden en investeringen blijven achter.

De Ondernemersfondsen in Huygenskwartier en Leidschendam Centrum garanderen investeringen gedurende de komende jaren. In De Julianabaan is eerst versterking van de winkeliersvereniging nodig. Om de effecten van de maatregelen te kunnen meten worden in de drie winkelcentra consumentenonderzoeken uitgevoerd.

De zzp-ers werken veelal vanuit huis of bij een opdrachtgever in de regio. Er zijn drie bedrijfsverzamelgebouwen (waarvan twee tijdelijk) waar zzp-ers en kleine bedrijven en ondernemers prettig werken en zorgen voor kruisbestuiving.

Ontwikkelingen en trends

Er zijn enkele ontwikkelingen die naar verwachting grote invloed hebben op de lokale economie. Zo worden het belang van voorzieningen en goede kwaliteit van de leefomgeving steeds groter in een consumerende stad.

Functies komen steeds meer samen in het centrum van een dorp of stad. Dit worden de ontmoetingsplekken. Met hun smartphone-bepalen inwoners en bezoekers ter plekke waar de volgende leuke beleving is te vinden. Door data te verzamelen kunnen ondernemers steeds beter inspelen op de klantbehoeften.

De klantbehoeften variëren met de levensfasen. De veranderende demografie (meer 65-plussers, meer alleenstaanden, meer diversiteit) biedt kansen voor nieuwe producten en dienstverlening.

Productie- en consumptieprocessen veranderen door technologische ontwikkelingen. Er is een nieuwe maakindustrie ontstaan en digitale platforms vergroten de mogelijkheden om samen te werken, kennis uit te wisselen of producten te delen.

De gemeente ontwikkelt zich steeds meer tot innovatieve dienstverlener, met excellent gastheerschap als uitgangspunt.

Samenwerken aan de Economische agenda

Hoe is de agenda tot stand gekomen?

De analyse van de economische situatie van Leidschendam-Voorburg vormde de basis voor gesprekken met de lokale ondernemers (en MKB LV) en werkgevers in de zorg, cultuur, onderwijs en overheid. Tijdens twee interactieve bijeenkomsten en diverse individuele gesprekken zijn de mogelijkheden voor de economische ontwikkeling besproken. Wensen en ideeën zijn steeds verder aangescherpt op basis van de ervaringen en behoeften van ondernemers:

- Focus op sterke punten Leidschendam-Voorburg
- Beter uitdragen sterke punten, activiteiten en evenementen
- Verdere optimalisering voorzieningenaanbod
- Meer ruimte voor dienstverleners (mkb en zzp-ers)
- Toegang tot snelle digitale verbindingen
- Ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid
- Terughoudendheid bij transformatie naar wonen
- Ruimte voor andere functies in glastuinbouwgebieden
- Aantrekkelijke onderscheidende, levendige winkelgebieden
- Continuering activiteiten in winkelgebieden
- Evenementen met regionale aantrekkingskracht
- Ondersteuning bij innovatie en groei bedrijven
- Uitstekende dienstverlening van de gemeente

Ook is met de gemeenteraad gesproken over de economische kansen en prioriteiten in Leidschendam-Voorburg. Vertegenwoordigers van het Platform Economie Onderwijs en Arbeidsmarkt hebben tijdens het proces als klankbord gefungeerd.

Op basis van de kansen en mogelijkheden die in dit proces naar voren kwamen, is een richting bepaald voor het versterken van het economisch klimaat van Leidschendam-Voorburg. De Economische agenda biedt perspectief voor de toekomst en laat zien wat de inzet is voor de komende jaren aan de hand van vier prioriteiten. Om hier invulling aan te geven zijn agendapunten geformuleerd om samen met ondernemers en andere partners op te pakken.

Aansluiting op bestaande uitvoeringsprogramma's

De Economische agenda is een kapstok voor alle activiteiten die bijdragen aan de economie en verbindt (ook) het beleid en de

uitvoeringsprogramma's op het gebied van duurzaamheid, kunst en cultuur, recreatie en toerisme en evenementen met elkaar.

De activiteiten uit de (lopende) uitvoeringsprogramma's die invulling geven aan de prioriteiten zijn op hoofdlijnen in de Economische agenda opgenomen. De visies en uitvoeringsprogramma's rond recreatie en toerisme en evenementen vormen bijlagen.

Nieuwe manier van samenwerken

Om de kansen voor ondernemerschap te kunnen pakken, hebben ondernemers behoefte aan ondersteuning met kennis en infrastructuur. Er moet voldoende ruimte blijven om te ondernemen. Daarnaast verwachten ondernemers van de gemeente een uitstekende dienstverlening en willen zij meedenken over het beleid en meehelpen uitvoeren.

De veranderende rol van de overheid in de samenleving vraagt om een nieuwe manier van samenwerken. De gemeente heeft nu een meer faciliterende rol, waarbij de samenwerking met partners in het veld uitgangspunt is.

Er wordt al op veel gebieden samengewerkt met ondernemers en andere partners. Denk hierbij op het economisch vlak aan de samenwerking op het gebied van detailhandel, recreatie en toerisme, cultuur, arbeidsmarkt, gebiedsontwikkeling en ondernemersfondsen.

De accountmanager bedrijven en centrummanager winkelgebieden hebben een verbindende rol en het Platform Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt (Platform EOA) vormt een belangrijke impuls voor lokale samenwerking, activiteiten en netwerken.

Deze Economische agenda gaat verder. Ondernemers en andere partners hebben niet alleen de kans om de economische agendapunten voor de komende jaren mee te bepalen, maar kunnen ook een cruciale rol bij de uitwerking innemen. De rol van ondernemers zal meer initiërend en agenderend kunnen zijn in plaats van vragend.

Financiële ruimte

Voor de Economische agenda stelt de gemeente gemiddeld 5,5 ton per jaar beschikbaar: € 550.000 in 2017, € 590.000 in 2018 en € 545.000 in 2019 en 2020.

De activiteiten die onderdeel uitmaken van de uitvoeringsprogramma's rond recreatie en toerisme en evenementen maken hier onderdeel van uit (zie bijlagen).

Inzet en afstemming

Als dienstverlenende overheid wil de gemeente zich inzetten voor een stimulerend vestigingsklimaat. De gemeente wil de constructieve samenwerking met ondernemers intensiveren en jaarlijks afstemmen over de prioriteiten, de resultaten en de rol- en taakverdeling. Tevens krijgt de Raad een jaarlijkse terugkoppeling.

Hoe verder?

De gemeente wil de komende jaren haar inzet voor en met ondernemers in Leidschendam-Voorburg richten op activiteiten die invulling geven aan de agendapunten.

Het gaat hierbij om de (lopende) activiteiten uit de diverse uitvoeringsprogramma's als nieuwe activiteiten die voortvloeien uit de gestelde prioriteiten tijdens de ontwikkeling van deze Economische agenda.

Om de tafel

Voor de agendapunten die nog uitwerking behoeven worden één of meer tafels georganiseerd rond de opgave of het vraagstuk. Op die manier ontstaat er ruimte voor initiatieven, creativiteit en koersbepaling door ondernemers en andere partners. De gemeente doet per tafel een bod voor haar eigen inbreng. De bedoeling is dat de gesprekken resulteren in een actiepuntenlijst en taakverdeling voor het vervolg.

Inzet Economische agenda voor prioriteit: Ruimte voor bedrijvigheid

We willen de relatief beperkte ruimte zo goed mogelijk benutten

Agendapunten

Activiteiten

Gesprekstafels

Agendapunten	Activiteiten				Opgaven	Actoren
	2017	2018	2019	2020		
Coherente toekomstvisie op bedrijfsruimte	Visie toekomst bedrijventerreinen				▶	 Bedrijven op terreinen MKB LV Businesspark Haaglanden Bepositief Heembouw Harbour Village
	Verkenning ruimtebehoefte kleine bedrijven, zzp-ers en starters					
	Stimuleren permanente locaties voor kleinschaligheid en bedrijfsverzamelgebouwen				▶	 MKB LV Ondernemers Gebruikers + eigenaren verzamelgebouwen LBC Businessclub Vlietsteden Ond Club (VOC)
	Benutting leegstaande strips en plinten					
	Behoud bedrijfsbestemming waar mogelijk				▶	 Eigenaren panden Ondernemers detailhandel Steenworp Maatschappelijke / zorg- gerelateerde ondernemers
			Omgevingsvisie			
	Functieverandering in glastuinbouwgebieden	Verkenning functieverandering glastuinbouwgebied Stompwijk				
Uitbreiding evenementenlocaties	2 nieuwe evenementenlocaties + fysieke verbeteringen				▶	 Ondernemers evenementen Ondernemers winkelgebieden Nieuwe ondernemers evenementen
		2 nieuwe evenementenlocaties + fysieke verbeteringen				

■ Om de tafel

■ Ondernemers / markt aan zet

■ Gemeente en ondernemers werken samen

■ Gemeente met inbreng ondernemers

■ Gemeente aan zet

Inzet Economische agenda voor prioriteit:

Dienstverlening aan ondernemers

We willen investeren in onze dienstverlening zodat ondernemers comfortabel kunnen ondernemen

Agendapunten

Activiteiten

Gesprekstafels

Agendapunten	Activiteiten				Opgaven	Actoren
	2017	2018	2019	2020		
Intensivering samenwerking ondernemers en gemeente	Platform EOA, werkgroepen MRDH en netwerkbijeenkomsten				▶	 Ondernemers MKB LV Netwerkclubs Experts Platform EOA Accountmanager Centrummanager
		Inspelen op technologische ontwikkelingen en innovaties				
Toegang tot de 'digitale snelweg'	Verkenning snellere digitale internetverbindingen (bv glasvezel)					
Eén loketsysteem bij gemeente	Voortzetten centrummanager (detailhandel) en accountmanager bedrijven					
Regelverlichting winkelgebieden	Uitrol werkwijze pilot verlichte regels winkelgebieden					
Vereenvoudiging vergunningenproces	Vereenvoudiging vergunningenproces, start evenementen					
Revitalisering markten	Actualisering marktverordening					
Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	Aanpassing gemeentelijk inkoopbeleid (lokaal inkopen)				▶	 Ondernemers MKB-LV Ondernemersfondsen VNG (vb andere gemeenten) Platform EOA Duurzaamheidscoördinator
	Manifest en uitvoering actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen					
Verbetering ontsluiting digitale informatie	Verbetering informatievoorzieningen aan ondernemers				▶	 Ondernemers MKB-LV Netwerkclubs

■ Om de tafel

■ Ondernemers / markt aan zet

■ Gemeente en ondernemers werken samen

■ Gemeente met inbreng ondernemers

■ Gemeente aan zet

Inzet Economische agenda voor prioriteit:

Stimuleren levendige leefomgeving

Ondernemers zijn belangrijk voor de aantrekkelijkheid van onze woongemeente

Agendapunten

Activiteiten

Gesprekstafels

	2017	2018	2019	2020	Opgaven	Actoren
Optimaal voorzieningenaanbod		Verkenning uitbreiding zorgaanbod			▶	 Ondernemers zorg MKB LV Platform EOA
		Lobby Forum Hadriani op de UNESCO werelderfgoedlijst				
		Versterking beleving Romeinen (festival + routes)				
		Doorontwikkeling Theater Ludens als culturele hotspot				
		Inzet Projectenpot t.b.v. de creatieve industrie				
		Inzet Haagse Hogeschool en Culturele Business Case "merk Huygens"				
		Lobby voltooiing vaarrondje Vliet – Vlietland – Hollandse Plassen				
		Realiseren meer aanlegplaatsen				
			Realiseren camperplaatsen			
Levendige winkelgebieden		Ontwikkeling 'Mall of the Netherlands' door Unibail Rodamco			▶	 Ondernemers recreatie Ondernemers detailhandel MKB LV
		Drie andere winkelcentra: verkeersmaatregelen + versterking ondernemerschap				
		Huygenskwartier: verenigen vastgoedeigenaren				
		L'dam Centrum: verlichtingsproject rond sluisjes + investeringsbereidheid eigenaren				
		De Julianabaan: investeringsbereidheid eigenaren + inzet Ondernemersfonds				
Kwaliteit van evenementen		Versterking en stimuleren doorgroei huidige evenementen			▶	 Ondernemers Julianabaan Eigenaren Julianabaan Centrummanager
			Aantrekken evenement met regionale aantrekkingskracht			
Stimuleren innovatie		Vergroten reikwijdte Platform EOA			▶	 Ondernemers evenementen Experts afvalreductie? Afvalverwerkers
Maatschappelijk verantwoord Ondernemen		Afvalreductie bij evenementen				

Om de tafel

Ondernemers / markt aan zet

Gemeente en ondernemers werken samen

Gemeente met inbreng ondernemers

Gemeente aan zet

Inzet Economische agenda voor prioriteit:

Uitdragen kwaliteiten van LV

We willen samen met onze partners onze kwaliteiten consequent uitdragen en daarmee het profiel versterken

Agendapunten

Activiteiten

Gesprekstafels

Agendapunten	Activiteiten				Opgaven	Actoren
	2017	2018	2019	2020		
Promotie levendige leefomgeving	Ontwikkeling en uitvoering integraal Promotieplan					Ondernemers recreatie Ondernemers detailhandel MKB LV Platform EOA
	Ontwikkeling promotie toolkit					
	Promotiefilm over de Vliet					
	Uitdragen van dezelfde kernkwaliteiten en identiteit LV					
Bekendheid voorzieningenaanbod	Online recreatieve netwerkkaarten					Ondernemers recreatie MKB LV Platform EOA
	Integratie toeristische websites					
	Marketing en communicatie Huygenskwartier					
	Impuls marketing en promotie Leidschendam Centrum en De Julianabaan					
	Verkenning ontwikkeling app voorzieningenaanbod					
Promotie en communicatie evenementenaanbod	BinckBank Tour					Ondernemers evenementen Ondernemers recreatie Ondernemers detailhandel MKB LV Platform EOA
	Jaarlijkse opening toeristisch seizoen					
Focus op aantrekken expats	Verkenning behoeften expats en koppelen aan Promotieplan					Expats Verhuurmakelaars expats The Hague International Centre WestHolland/Netherlands Foreign Investment Agency JCP Innovation Quarter Internationale scholen Zein Child Care

Om de tafel

Ondernemers / markt aan zet

Gemeente en ondernemers werken samen

Gemeente met inbreng ondernemers

Gemeente aan zet